

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

Izhaja vsakega 10. in 25. dne meseca, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krone

Dopise je pošiljati uredništvu »Občinska Uprava« v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo »Občinske Uprave« v Ljubljani

Cena oglasa je za dvostopno petitno vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

Pobiranje in izplačevanje občinskih doklad. — Občinski proračuni.

Glavni občinski dohodki so občinske doklade, ki jih pobirajo c. kr. davčni uradi vsled posredovanja političnih oblastev. — Gotovo je, da občine morajo računati z občinskimi dokladami in so navezane nanje, ker so drugi dohodki tako minimalni, da ne morejo vzdrževati ravnotežja v občinskem gospodarstvu.

Večkrat so nam že došle pritožbe, da občine ne prejemajo redno občinskih doklad od ces. kr. davčnih uradov. Ponekod imajo ti uradi navado, da izplačajo pobrane doklade za vse mesece nazaj šele novembra ali decembra.

To seveda ne gre, zlasti odkar se je letos uvedlo, da se občinske doklade nakazujejo županstvom mesečno v čekovnem prometu potom poštne hranilnice. Nekateri davčni uradi nakazujejo dotične zneske mesečno sproti, drugi zopet ne.

V slednjem slučaju naj se županstvo obrne na dotični davčni urad, ali pa za posredovanje na deželni odbor.

Večkrat se pripeti, da morajo občine najemati med letom posojila, ker ne dobivajo pravočasno občinskih doklad. Najemanje posojil pa jim povzroča le nepotrebne izdatke na obrestih in pristojbinah. Teh dolgov bi mnogokrat ne bilo treba delati, če bi občine redno prejemale občinske doklade.

Je pa še bolj važna okolnost, ki naravnost zahteva pravočasno izplačevanje doklad. — Dostikrat se zgodi, če poide občinski denar, da plačuje župan iz svojega in zalaga občinsko blagajno iz lastnega žepa. No — in nasprotno — si pa zopet izposoja v slučaju prebitka iz občinske blagajne ter porablja občinski denar v svoje privatne

namene, za kupčije i. t. d. — Ne pretiravamo, to je dokazana resnica, ki jo poznamo iz lastne skušnje.

Da se taka manipulacija, ki demoralizira cel občinski gospodarski ustroj in dovede nemalokrat do usodnih komplikacij — ne dá opravičevati —, je samoobsebi umevno.

Takemu ravnanju se bode dalo prititi v okom — četudi naenkrat ne popolnoma — na ta način, da bodo občine v rednih — bodisi mesečnih ali pa vsaj najmanj četrtletnih obrokih prejemale občinske doklade.

Kakor čujemo, je deželni odbor kranjski v tem oziru že posredoval pri finančnem ravnateljstvu, da se to zgodi.

Ampak ponajvečkrat so občine same krive, da ne dobivajo pravočasno občinskih doklad.

Čemu pa določa § 66. občinskega reda, da mora občinski odbor vsaj en mesec pred začetkom leta določiti in odobriti proračune?

Čemu pa je izdal deželni odbor že več okrožnic z navodili, kako naj se postopa pri sklepanju o občinskih proračunih? — In tudi mi smo v »Občinski Upravi« že opetovano pisali o tem ter tudi priobčili vse tozadevne okrožnice. (— Zadnjo iz leta 1908 — glej št. 12 »Občinske Uprave« iz leta 1909). — Mi teh okrožnic ne bomo ponavljali, saj je dolžnost vsakega župana, da jih nele hrani, ampak tudi docela pozna. Opozarjamo županstva le na to: če ne bodo proračuni o pravem času razpoloženi in potem odobreni od občinskega odbora, deželni odbor (oziroma deželni zbor) ne bode mogel pravočasno dovoliti pobiranja občinskih doklad in tudi seveda ne pravočasno zaprositi političnega oblastva, da to pobiranje izvede. — Ker torej davčni uradi ne dobe pravočasno tozadevnega

naloga, ne morejo sami od sebe ničesar ukreniti. — Kakor rečeno: župan naj ob pravem času sestavi proračun in občinski odbor naj ga pravočasno ustanovi. Saj se pri tem ni treba držati principa, da se mora določeni rok prekoračiti. Proračun se lahko sestavi že početkom oktobra in občinski odbor ga lahko vzame v pretres že sredi novembra, tako da ga županstvo predloži deželnemu odboru že do konca novembra ali vsaj prve dni decembra. — So pa malomarna županstva, ki še meseca marca ali celo maja naslednjega leta nimajo potrjenih proračunov. Tem seveda ni pomagati in vse pritožbe, da ne prejemanjo občinskih doklad, so neopravičene.

Za vse take župane pa ne preostaja drugega, kot — § 92. občinskega reda.

Javna razprodaja zemljišč in pijančevanje.

Pri nas na Kranjskem, pa tudi drugod na primer na Štajerskem i. t. d., se je pojavila neka — rekli bi epidemična bolezen nakupovanja raznih propadajočih graščin ter večjih posestev, ki se potem razprodajajo na drobno. Ne bomo preiskovali in preresetovali, v koliko je tako razkosavanje zemljišč in posestev v interesu ljudskega blagostanja in narodnega gospodarstva.

Mi hočemo danes le pribiti način, kako se vrše take razprodaje.

Vsak državljani mora vedeti, da se ne sme brez oblastvenega dovoljenja razprodajati na javni dražbi nobena stvar.

Premičnine (pohištvo, vozovi, razne zaloge živil, blaga i. t. d.) se morejo na prostovoljni dražbi prodati s posredovanjem — torej dovoljenjem županstva, kakor določa § 28., točka 13. občinskega reda. Tudi sme županstvo po prostovoljni dražbi posredovati, da se dadó v najem nepremičnine, njive, travniki, košnja i. t. d.

Za razprodavanje zemljišč pa je treba sodnega dovoljenja. Mora pa biti pri vsaki razprodaji navzoča vsaj ena uradna oseba. Dolžnost te uradne osebe — pa bodisi kot delegiranec sodišča tudi kak občinski funkcionar — je poleg drugega tudi ta, da vsestranski pazi na to, da se ne zgodi nikak nerednost pri dražbi.

Sedaj pa čujte! Ali ni to največja nerednost — da ne rečemo kaj hujšega —, če se kupci pred prodajo od brezvestnih špekulantov do blaznosti opijanijo, da pri dražbi potem ne vedó, kaj počno? — Ali za tako dejanje ni najprimernejši izraz — goljufija? — Dejanje, ktero spada naravnost pod kazenski zakon.

Ne bilo bi nam težko navesti celo vrsto takih dražb, po katerih so se drugi dan kupci praskali

za ušesi in si pulili lase, ker so v pijanosti kako stvar bodisi premičnino ali pa zemljišče mnogo preplačali.

Zato zahtevamo, da se uvede pri vseh prostovoljnih dražbah strogo nadzorstvo. Kdor bi hotel na tak brezvesten način, z opijanjenjem kupcev — slepariti, — pod paragraf ž njim!

Županova dolžnost pa je prepričati se, če ima vsak prodajalec res tudi oblastveno (sodno) dovoljenje za prodajo. — Dolžnost županova je skrbeti za to, da se dovoljena prodaja izvrši v zakonitih mejah. Njegova dolžnost je paziti na to, da občani ne bodo ogoljufani in oškodovani od brezvestnih mešetarjev in špekulantov; — da se ne bo dajalo javno pohujšanje, kajti nič drugega ni to neizmerno pijančevanje pri dražbah.

Opozarjamo županstva tudi na § 31. ubožnega zakona, glasom katerega dobi ubožni zaklad en odstotek izkupila vseh prostovoljnih prodaj.

V ostalem pa: proč z alkoholom, proč z žganjem, sploh s pijačo pri vseh javnih dražbah!

Trgovinski promet s prašiči in županstva.

Na podlagi odgovora na vprašanje pod št. 183 v št. 16. »Občinske Uprave« z dne 25. velikega srpana 1909 smo prejeli naslednja dva razglasa c. kr. deželne vlade za Kranjsko, ki jih priobčujemo, ker jih gotovo že nima večina županstev. Ta dva razglasa tudi tolmačita dotično vprašanje, ker so v njih obsežena vsa določila glede prašičjih transportov.

Vendar pa je naše mnenje, da preje omenjeno vprašanje in odgovor na to ni v popolnem neso-glasju s tema dvema razglasoma. Razglas namreč nikjer izrečno ne določa, da mora župan hraniti živinske potne liste. Morajo se mu pač izročiti, da zabeleži zglasitev in se prepriča, če število in popis živali soglaša s podatki v teh potnih listih. Če ni zadržka — pravi dalje razglas — je to pripomniti na zadnji strani živinskega potnega lista; ni pa rečeno, da mora ta list župan hraniti. Je pač stvar ta, da zakone in predpise vsak interpretira po svoje.

Naša dolžnost je, da gledamo na to, da se županstva z delom kolikor mogoče razbremene zlasti v prenešenem delokrogu. Ker pa ta slučaj, o katerem pišemo, spada pod določila krajevne policije, ktere načelnik je župan, se pač na dejstvu ne da ničesar predruščiti, dokler imajo politična oblastva in vlada po zakonu določene pravice, nalagati županstvom razna bremena. — Dotična razglasa se glasita:

Št. 18.763.

Razglas

c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dne 9. novembra 1902, št. 18.763, o nekaterih omejitvah v trgovinskem prometu s prašiči.

Da se kolikor moči zabrani razširjanje nalezljivih bolezni med prašiči vsled trgovinskega prometa s to živino, deželna vlada na podstavi § 3. občnega zakona o živinskih kugah z dne 29. februarja 1880, drž. zak. št. 35, dotlej, dokler se ne ukaže drugače, ukazuje naslednje odredbe, poleg tega vzdržujoč prepoved krošnjarstva z živimi prašiči:

1. Prepovedano je goniti prašiče v trgovinskem prometu po javnih cestah in potih, od železničnih postaj in na železnične postaje, od kraja do kraja, na semnje itd.

2. Za transport prašičev v trgovinskem prometu se smejo uporabljati samo železnice, izvzemši slučaje, navedene pod točko 14. Pri tem se je kar najstrožje ravnati po občnih zakonitih in upravnih predpisih, obstoječih za javni živinski promet. Na železnične postaje se smejo prašiči odpravljati samo na voh, vpreženih z konji.

3. Železnični transport se mora napotiti do one železnične postaje, ki je najbližja kraju, kamor so namenjeni prašiči in ki je na živinskem potnem listu zaznamovan.

Od železnične postaje se smejo prašiči šele potem, ko jih je bil živinozdravnik ogledal ter konstatiral, da niso nobene kužne bolezni sumljivi, odpeljati izključno samo na vozovih z vpreženimi konji na trgovinski prostor namenilnega kraja ali na primerno urejeno sejmišče.

Pri skladanju rabljene brvi, stopnice in orodje, kakor tudi skladalni prostor je vselej korenito počediti in desinficirati, o čemur se mora prepričati ogledni organ na železnični postaji.

4. Trgovinske prostore mora pristojno politično oblastvo prve stopnje v zdravstvenem in veterinaro-policijskem oziru za to poslovanje za primerne spoznati, označiti se morajo s firemsko tablo, na kateri je zapisano ime imetnika (trgovca) in vrhu tega pristavek: »oblastveno dovoljeni prostor za trgovino s prašiči.«

5. Kadar dospe svinjski transport na trgovinski prostor, mora trgovec ali njegov pooblaščen namestnik brez odloga to zglasiti občinskemu uradu ter mu izročiti živinski potni list.

6. Županstvo ima dolžnost, da zabeleži to zglasitev in da se prepriča, da se število dospeloga svinjskega transporta in popis ži-

v ali ujema z napovedmi oddanega živinskega potnega lista.

Kadar se ne najde noben zadržek, kar je pripomniti na zadnji strani živinskega potnega lista, je takoj dopuščeno prodajati prašiče.

Kadar pa se pokaže kaka ovira, mora županstvo to brez odloga naznaniti predstojnemu političnemu oblastvu in prašiči se smejo začeti prodajati šele tedaj, kadar je zadržek uradno odstranjen.

7. Trgovec ali njegov pooblaščen namestnik je dolžan, odprodane prašiče po njih številu s pridejanim datumom, z imenom in stanoviščem posameznih kupcev zapisati na posebno zabeležno polo, ki jo je oddati županstvu, kadar so se prodali vsi prašiči vsakega posameznega transporta.

Te zabeležne pole mora živinozdravnik, ki mu je naloženo nadzorovati zdravstveno stanje prašičev na trgovinskem prostoru, in ob priliki tudi uradni živinozdravnik kontrolirati.

8. Dalje je trgovec ali njegov pooblaščen namestnik dolžan vsak slučaj, kadar kateri izmed njegovih prašičev oboli za notranjo boleznijo ali pogine, brez odloga naznaniti županstvu. Nadaljnje prodajanje prašičev v živem ali zaklanem stanju je toliko časa opustiti, dokler se po živinozdravniški preiskavi, ki jo je takoj zahtevati, ne dožene, da v dotičnem slučaju ni nič sumljivega glede kake kužne bolezni. Kadar se pri tem pokaže tudi samo sumnja, da obstoji kaka kužna bolezen, mora preiskujoči živinozdravnik nemudoma, po najkrajšem potu to naznaniti pristojnemu političnemu oblastvu ter po županstvu ustaviti nadaljno prodajanje prašičev, kakor tudi vsak promet tujih oseb v trgovinskem prostoru.

9. V trgovinskem prostoru vsakočasno spravljene prašiče mora v presledkih od pet do pet dni na stroške posestnika prašičev preiskati živinozdravnik, ki ga je politično oblastvo za to posebej določilo.

Izvid o vsakočasno izvršeni preiskavi živih, zaklanih ali poginulih prašičev se mora vpisati na zadnjo stran dotičnega živinskega potnega lista.

Kadar se najdejo kaki zadržki, je to vselej nemudoma naznaniti pristojnemu političnemu oblastvu.

10. Kadar je bil posestnik poprodal vse prašiče vsakega posameznega transporta, je dolžan kar najkoreniteje počediti in desinficirati trgovinski prostor s sveže napravljenim beležem.

Kadar se to očejeenje in desinficiranje opusti ali zanemari, ukaže županstvo ta dela izvršiti na stroške in nevarnost dotičnega posestnika.

Preden ta dela niso dovršena, se ne sme nov transport prašičev postaviti na trgovinski prostor.

Županstvu je naloženo popregledati izvršitev očiščenja in desinficiranja trgovinskega prostora.

11. P r e p o v e d a n o j e postaviti na druge trgovinske prostore prašiče, ki se niso poprodali.

12. Od železnice na vozovih z vpreženimi konji na primerno uravnana sejmišča pripeljani prašiči se morajo tam postaviti na odložena stojišča.

Glede teh prašičev je v točkah 5, 6, 7 in 8 tega razglasa obsežene predpise smiselno uporabljati.

13. Vozove za transport trgovinskih prašičev je p o v s a k i u p o r a b i t a k o j n a j k o r e n i t e j e o č i s t i t i i n d e s i f i n e i r a t i .

14. Onih določil tega razglasa, ki se nanašajo na odredbo železniškega transporta v trgovinskem prometu s prašiči, takrat ni uporabljati, kadar se ta trgovinski promet od i z v i r n e g a a l i s m a j n e g a k r a j a r a z t e z a s a m o n a d o t i č n i p o l i t i č n i o k r a j a l i n a p o l i t i č n e o k r a j e , k i n e p o s r e d n o n a n j m e j e .

Pri tem načinu trgovinskega prometa prašičev, ki se na vozovih pripeljejo na semenj, ni treba postaviti na odložena stojišča.

V ostalem pa je tudi ta trgovinski promet s prašiči podvržen predpisom, obseženim v točkah 5, 6, 7 in 8 tega razglasa.

15. Določila tega razglasa se ne dotikajo k m e t i j s k e g a p r o m e t a s p r a š i č i .

16. Glede provenience iz d e ž e l o g r s k e k r o n e s o z a t r g o v i n s k i p r o m e t t a k o s p r a š i č i z a z a k o l , k a k o r s p r a š i č i z a p l e m e i n r e j o m e r o d a j n a o n a d o l o č i l a i n o n e p r e p o v e d i , k i s e p o k a ž e j o i z č l e n a V I I . p r v e g a p o g l a v j a v p r v e m d e l u c e s . u k a z a z d n e 21 . s e p t e m b r a 1899 , d r ž . z a k . š t . 176 , i n i z m i n i s t e r s k e g a u k a z a z d n e 22 . s e p t e m b r a 1899 , d r ž . z a k . š t . 179 , i n i z d o t i č n i h i z v r š i t v e n i h d o l o č i l , o z i r o m a k i j i h n a p o d s t a v i t e h p r e d p i s o v u k r e n e j o e . k r . m i n i s t e r s t v o z a n o t r a n j e s t v a r i a l i g l e d e o b m e j n i h o k r a j e v o b l a s t v a , k i s o z a t o p o s t a v l j e n a .

Na Kranjskem so v okviru zgoraj navedenih predpisov iz dežel o grske krone izvirajoče provenience glede trgovinskega prometa podvržene tistim omejitvam kakor domača živina.

17. Prestopki teh predpisov se kaznujejo po zakonu z dne 24. maja 1882, drž. zak. št. 51.

Predstoječa ukazila stopijo v veljavnost

s 1. d e c e m b r o m t . l .

Istočasno se razveljavljajo odredbe, ki so bile ukrenjene s tukajšnjim razglasom z dne 12. junija 1896, št. 9115, in z nekaterimi dodatnimi razpisi o trgovinskem prometu s prašiči v tukajšnjem upravnem ozemlju.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 9. novembra 1902.

Št. 1913.

Razglas

c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dne 29. februarja 1904, št. 1913, z katerim se dopolnjujeta tukajšnja razglasa z dne 9. in 25. novembra 1902, št. 18.763 in 24.529, o utesnitvah trgovinskega prometa s prašiči.

1. Trgovci so dolžni ob nakupovanju prašičev na semnjih ali v dvorcih pisati natančne beležke o tem, v katerih krajih (dvorcih) so kupili prašiče kakega transporta.

2. Dalje so trgovci dolžni kupljene prašiče tako odločiti, oziroma zaznamovati, da imajo pri sestavljenih prašičjih transportih različne provenience posamezni prašiči dejansko svoji provenienci primerne, pravilne živinske potne liste.

3. Pri nakupovanju prašičev na semnjih ali v dvorcih so trgovci dolžni na prejetem živinskem potnem listu ime dotičnega prodajalca, oziroma prekupea natanko zaznamovati.

4. Prestopki tega predpisa se kaznujejo po zakonu z dne 24. maja 1882. l., drž. zak. št. 51.

Predstoječa ukazila stopijo v veljavnost dne 15. marca t. l.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 29. februarja 1904.

(Razglas št. 24.529 ni bistvene važnosti, zato ga nismo priobčili. Tiče se le neke poprave prvega razglasa).

Za avtonomijo županstva.

V prvi seji letošnjega jesenskega zasedanja deželnega zbora je vložil deželni odbornik dr. Vlad. Pegan interpelacijo v zadevi plesnih licenc in poseganja c. kr. okrajnih glavarstev in orožništva v avtonomni delokrog županstev ravno v tem oziru.

Mi smo že pisali o tem. Pa našim zastopnikom občin je treba večkrat povedati kako stvar pa še ne verujejo. Mnogokteri poštenjak-župan si ne dá dopovedati, da je njegovo višje oblastvo tudi deželni odbor, ne le okrajno glavarstvo ali pa celo orožništvo, ki županu sploh nima ničesar ukazovati, glavarstvo pa le v prenešenem delokrogu, kolikor dopušča zakon.

V poduk našim županom, da se ravnaajo po njej, bodi sledeča interpelacija radi postopanja političnih oblastev proti županstvu pri podeljevanju plesnih licenc, ki so jo vložili poslanci dr. Vladislav Pegan in tovariši na c. kr. deželno vlado zaradi postopanja političnih oblastev proti županstvu pri podeljevanju plesnih licenc. — Interpelacija se glasi:

Splošno je znano, kako slabo vplivajo splošno plesi na deželi, tako v gospodarskem, kakor tudi v moralnem oziru na naše ljudstvo. Ne samo, da se za plesne izdaje obilo denarja, najdejo po navadi plesi svoj odmev tudi v sodnih dvoranah zaradi prestopkov in hudodelstev zoper telesno varnost. Najraje in najpogostejše prirejajo gostilničarji plesne ob cerkvenih shodih. Že z ozirom na gori navedene razloge so cerkveni shodi zaradi velike množice ljudi, ki se ob takih prilikah zbirajo, za naše ljudstvo nevarni; povrh tega pa še cerkveni prazniki izgubijo vso svojo notranjo vrednost, če jih izrabljajo izvestni ljudje za plesne veselice in tem veselice sleden pretepe in poboje. Deželni odbor kranjski je smatral kot svojo dolžnost dati županstvu navodila, naj po možnosti omejujejo plesne in tako ljudstvu, ki vedno in vedno toži o slabih časih, prihranijo obilo nepotrebnih izdatkov in jih varujejo pred veliko moralno škodo. Ta svarilni poziv so mnoga županstva razumela, a našla so odpor v c. kr. okrajnih glavarstvih in celo pri c. kr. orožništvu. Interpelantom so znani slučajji, zlasti iz Dolenjskega, da so orožniki — ali z ukazom pristojnega okrajnega glavarstva, ali brez takega ukaza — prišli k raznim županstvom, ki so odrekla plesno licenco, in so z nečuvno predrznostjo ukazovali, da mora župan napraviti za gostilničarja plesno dovolilo. Dogodil se je celo slučaj, ko se je odločen župan uprl takemu ukazu orožnika, ki je razjarjen odšel iz občinske pisarne v gostilno in gostilničarju rekel: »Župan sicer ne dá licence, a jaz Vam dovolim, da plešete na mojo odgovornost.« Nekaj tako nečuvnega se je zgodilo v Škocijanah na Dolenjskem. Pa tudi c. kr. okrajna glavarstva dovoljujejo plesne, in sicer bodisi da vstrežejo pritožbam gostilničarjev, bodisi da ukazujejo županstvu, da morajo napravljati plesne licence. Gospod občinski gerent Čebulj na Jesenicah je n. pr. odrekel plesno licenco, ki jo je zahtevala neka ženska za svojo kavarno. Ta podjetna kavarnarica je hotela imeti na Jesenicah plesno licenco za vso noč. Kolike moralne vrednosti more biti celonočni ples v kavarni na Jesenicah, si je lahko misliti. Ker kavarnarica ni dobila licence pri županstvu, se je pritožila na okrajno glavarstvo. Ta c. kr. oblast je pa izdala dne 11. septembra 1909 pod št. 17.443 ukaz županstvu, da mora podeliti kavarnarici zaproseno licenco.

Ne bomo ponavljali, da leži malo razumevanja socialnih razmer v takem postopanju c. kr. oblasti. Pač pa moramo s posebnim poudarkom ugovarjati proti poseganju c. kr. oblasti v področje avtonomnih oblasti. Po §§ 28. in 56. občinskega reda za Kranjsko spada podeljevanje licence za godbo in ples v lastno področje županstva, ki se ima pri tem ravnati po vladni naredbi z dne 12. maja 1827

zbirka političnih postav: zvezek 9, str. 186. V slučaju pritožbe ima odločevati po § 39., oziroma 91. občinskega reda občinski zastop, oziroma deželni odbor. Nikdar pa kaka c. kr. oblast, najmanj seveda orožništvo.

Proti takemu kršenju avtonomije od strani političnih oblasti in orožništva moramo najodločnejše ugovarjati in zato vprašamo:

1. ali je c. kr. deželni vladi znano, da posegajo c. kr. okrajna glavarstva in c. kr. orožništvo na gori opisan način v avtonomijo občine in oziroma deželnega odbora?

2. ako da, kaj namerava c. kr. deželna vlada storiti, da se v prihodnje prepreči tako protiljudsko in protizakonito postopanje ces. kr. okrajnih glavarstev in c. kr. orožništva.

Vprašanja in odgovori.

208. G o s p. I. S. v H.

V p r a š a n j e :

Pri nas se je zidala nova šola. Jaz sem načelnik stavbnega odbora in vodim kot tak tudi račune. Ker pa ni vse delo izvršeno in je tudi treba nabaviti še več reči, nisem mogel še zaključiti računov. Sedaj pa zahteva vsak odbornik zase, da mu dam — vsakemu posebej namreč podroben račun. — Ali sem dolžan to storiti?

O d g o v o r :

Ni potreba, ampak kolikor hitro mogoče dovršite dela in nabavite vse potrebno, potem pa zaključite račune. Nato skličite sejo in predložite računski zaključek. — Okrajnemu šolskemu svetu pa na morebitno zahtevo samo pojasnite, zakaj ni bilo mogoče skleniti računskega zaključka.

209. V. č. g o s p o d M. v o b č. Š t. R. p. Š t. J. o b j. ž.

V p r a š a n j e :

Občina Št. R. plačuje neki ženi, ki živi pri svoji hčeri v L. pri Z. m., mesečno podporo 4 K. Ta je prosila za podporo pred dvema leti, a takratni župan in tajnik sta mislila, da odgovorita pametno, če pravita, da se zunaj občine stanujočim ne dá podpora, torej naj pride žena stanovat v občino. — Na vložen rekurz te žene je razsodil Gradec, da ji mora občina poslati podporo, ker je žena navezana stanovati pri sorodnikih. — V poročni knjigi pa se je dognalo, da umrli mož te žene ni bil pristojen semkaj, temveč v sosedno občino. Prosili smo pri deželnem odboru, naj dožene pravo pristojno občino te žene. Nato je prišel dopis od okrajnega glavarstva, naj se ji na podlagi priloge prizna tukaj pristojnost. Hči omenjene žene je imela odtod druž. knjigo, njena dva sinova delavske knjige, in sicer izdane že pred 25. leti. — Te pa so se izdale, ker prejšnje čase ni poznal niti župan niti tajnik postav o domovinstvu. Knjižice so se dale vsakomur, da je le nekaj dni stanoval v občini, in če je rekel, da je tu pristojen, se mu je verjelo. — Zene, ki zahteva podporo, ne pozna nikdo v občini. Sosedna občina, kjer je bil mož doma, je na vprašanje c. kr. okrajnega glavarstva odgovorila, da temu pristojnosti ne prizna, češ, da je tam popolnoma neznan.

Kaj naj stori naša občina, v kateri je ta (umrli) mož tudi popolnoma neznan, kakor tudi žena in njeni otroci?

— Noben ni tukaj rojen in ni tukaj živel, le omenjena žena-vdova je nekoč tu služila kot dekla in bila tudi tu v Št. R. poročena z nekim črevljarjem, ki je bil nezakon-ski sin neke kmetske hčere v sosedni občini.

O d g o v o r:

Neumevno nam je, kako je mogel Gradec (kakor pravite, gotovo torej namestništvo) razsoditi, da mora Vaša občina plačevati podporo dotični ženi. Razsojati o tem ni stvar političnih oblastev. Glede oskrbe ubožcev imate de-želni zakon za Štajersko z dne 12. marca 1873, dež. zak. št. 19, ki pa nima nikakega določila, ki bi se nanašal na Vaš slučaj. Sicer pa se gre tu po našem mnenju v prvi vrsti za to, da se dožene pravo domovinstvo dotične žene. — Seveda, saj potem je rešeno tudi vprašanje, ktera ob-čina ji mora dajati podporo. Pravilno ni bilo, da ste vlo-žili na deželni odbor prošnjo, da se dožene njena pristoj-nost. To spada nasprotno v k o m p e t e n c o p o l i -tič-nih o b l a s t e v. — Obrnite se na ono občino, v kateri je bil pristojen mož dotične žene; r a v n o o n d i je p o m o ž u p r i s t o j n a t u d i o n a. Če ta občina domovinstva možu ne prizna, pritožite se dalje na okrajno glavarstvo oziroma potem na namestništvo. — S tem bo cela zadeva rešena. Če je bil mož — kakor pravite — sin neke kmetske hčere v sosedni občini, se ta pač ne bo mogla upirati priznanju domovinstva. — Ko doženete pristojnost, se tudi lahko obrnete na pravo domovinsko občino, da Vam povrne doslej izdane podpore.

Opozarjamo Vas dalje, da v zadevi ubožnih podpor nima odločevati politično oblastvo, ampak v smislu zakona za Štajersko z dne 14. junija 1866, dež. zak. št. 19 v prvi vrsti okrajni zastop, potem seveda deželni odbor. Le v domovinski zadevi mora odločevati politično oblastvo.

Seveda se bo sosedna občina branila priznati možu pristojnost, a Vaša skrb je, da to dokažete morebiti z navedbo kakih še živečih prič. Da je Vaša občina morda izdala kake dokumente (delavske knjižice), to še ni sma-trati kot sprejem v domovinsko zvezo, kakor je določal § 8. domovinskega zakona iz leta 1863., drž. zak. št. 105. V Vašem slučaju veljajo vsa določila §§ 5., 6. in 7. tega zakona. — Upošteva se lahko pri določitvah ubožnih pod-por vobče § 25. navedenega domovinskega zakona, dalje §§ 10. in 11. preje omenjenega ubožnega zakona za Šta-jersko iz leta 1873., v katerih je rečeno, da siromak nima pravice izbirati si ali zahtevati način podpore. (§ 10. sled-nje postave celo pravi, da naj ta ne obstoji v gotovini, ampak v dejanskih potrebščinah).

210. Županstvo Gr. p. Hudajuž.

V p r a š a n j e:

V neki župniji naše občine se je ustanovila samo-stojna fara leta 1840. Za vzdrževanje župnika so se zave-zali hišni posestniki, da bodo plačevali dohodke po raz-merju davka oziroma po razmerju posestev. Od takrat pa so se razmere precej spremenile. Nekaj posestev je pro-padlo, druga so se zmanjšala, nastala nova i. t. d., tako da župnik ne dobiva več rednih dohodkov. Pa tudi pla-čujejo nekteri sorazmerno preveč, drugi premalo; nove hiše pa še celo nič. Kako bi se dalo to primerno po-razdeliti?

O d g o v o r:

Mi Vam moremo le svetovati, da se obrnete na okrajno glavarstvo s prošnjo, da izvrši novo konkurenčno obravnavo. Najbolje bi bilo, da gredo župan in še eden ali dva odbornika osebno k okrajnemu glavarstvu, tam razmere natančno razlože in dadó svojo prošnjo z vsemi željami na zapisnik. Okrajno glavarstvo bo potem na pod-lagi zakona o kongrui sporazumno z knezoškofijskim ordi-narijatom vse potrebno ukrenilo. — Več Vam mi nismo vstanu pojasniti. — (Opomba. — Vašega vprašanja glede rudne jame v H. j. nismo prejeli).

211. V.č. gospod K. Č. v Ž.

V p r a š a n j e:

1. Na podlagi ktere postave se prosi in izpelje kon-kurenčna obravnavo za dopolnilo (primankljaj) kongrue zastran župljanov?

2. Temeljem katerega zakona se prosi za konkurenčno obravnavo ozir. plače organista in cerkvenika?

Ktere korake treba storiti? Kje se nahajata dotična zakona?

O d g o v o r:

V zakonu o kongrui dobite lahko vse potrebne po-datke, a gotovo imate tudi kaka podrobnejša navodila kne-zoškofijskega ordinarijata, ki nam niso na razpolago. — Sicer pa se blagovolite v tej zadevi obrniti na politično oblastvo (okrajno glavarstvo), ki je v tem edino kompe-tentno. — Glede cerkvenikov in organistov pa je itak znano, da je način njihovih dohodkov skoro v vsaki žup-niji drugači, ter da njihovi dohodki sploh niso zakonito urejeni, kakor tudi službe niso stalne.

212. Županstvo v D. okraj Č.

V p r a š a n j e:

Po § 33. zakona o javnem oskrbovanju ubožcev mo-ramo vse globe v znesku nad 40 kron nalagati v hranil-nico za ubožni zaklad. — Včasih se pa zgodi, da nam pošlje okrajno glavarstvo ali sodišče več glob naenkrat, ki so jih plačale razne osebe v manjših zneskih, a skupna vsota vendar presega znesek 40 K. — Ali se morajo tudi taki zneski potem naložiti?

O d g o v o r:

Omenjeni § 33. zakona z dne 28. avgusta 1883, dež. zak. št. 17 je res nekoliko nejasen. Pravilno naj se tolmači tako, da se mora naložiti le globa nad 40 K, ki jo je plačala poedina oseba kot eno samo globo, ne pa več oseb skupaj. Lahko se pripeti, da Vam oblastva do-pošiljajo globe polletno skupaj; na ta način bi morali Vi nalagati sploh vse globe v hranilnico. To pa ni v smislu omenjenega zakona. — Če Vam torej pošlje glavarstvo ali sodnija n. pr. znesek 50 K, a ne navede natančno podatkov, ali je to le ena ali več glob skupaj —, zahte-vajte vsakokrat natančnega pojasnila.

213. Gosp. A. K. posestnik v R. p. B.

V p r a š a n j e:

Posestniki v R. smo imeli dosedaj skupno pašo. Pasli smo drug po drugega posestvu po gozdeh, po takozvanih stelnikih (pašnikih) in po prvi košnji — to je okrog 30. junija (ker samo enkrat kosimo) — tudi po senožetih. Pasli smo, kot rečeno, medsebojno po pašnikih in občinskem svetu celo leto, po senožeti pa samo po prvi košnji. — Lansko leto nasadil je neki tukajšnji posestnik po stelnikih in po senožetih smreke, ter brani pašo. Za nas je to silno težavno, in ako nam bo res prepovedal (preprečil) pašo s tem, da zasadi smreke, smo primorani skoz celo leto imeti živino v hlevu. — Kaj naj storimo?

O d g o v o r:

Pri vsakem vprašanju je treba predvsem p o p o l n e j a s n o s t i. Povedati bi bili morali, zakaj brani dotični posestnik pašo, kje je zasadil smreke (— skoro gotovo le po svojem posestvu) — in zlasti še, koliko časa ste Vi in sosedje n e o v i r a n o pasli po dotičnih krajih. — O pašnih pravicah namreč določa § 498. občega državljan-skega zakonika: če se pri pridobitvi pašne pravice niso določili vrsta (pasma) in število, dalje čas in mera uživa-nja, se mora ščititi mirna tridesetletna posest. To se pravi: če ste pasli že 30 let, ste pridobili (priposestvovali) vsled zastaranja služnostno (servitutno) pravico. V tem slučaju Vam preostaja le sodna pot, da provzročite vknjižbo te pravice. Stvar je pa druga, če je dotični posestnik obgra-

dil s smrekami svoj svet, na katerem ste smeli pasti le z vsakokratnim posebnim dovoljenjem, na primer če ste se medsebojno dogovorili za gotovo dobo in določeno število let. V tem slučaju pa je priposestevanje izključeno, ampak veljajo le določila § 10. postave od 17. januarja 1875 (o obrambi poljščine), dež. zak. št. 8, po katerem je potrebno za pašo na tujem zemljišču izrečno dovoljenje gospodarjevo. Po občinskem svetu Vam paše seveda ne more preprečiti. — Če ste torej pasli nemoteno nad 30 let po sosedovem svetu, obrnite se na sodnijo, ki bo vse nadaljno ukrenila.

214. Ž u p a n s t v o K. n a G o r.

V p r a š a n j e:

Leta 1896. se je v enem oddelku tukajšne občine (v podobčini?) napravljalo pokopališče. Vse dotične stroške je prispeval samo odderek in ne cela občina. To se je zgodilo vsled mnenja, da morajo napravljati pokopališča le prebivalci, ki jih uporabljajo. — Prebivalci oddelka so se bili takrat tudi pismeno zavezali, da bodo prispevali k stroškom. Delo, izterjavanje in plačevanje stavbinskih stroškov je izvršilo županstvo. Kakor rečeno — in kakor se je sklenilo, trpel je vse stroške samo dotični odderek.

Županstvo prosi sedaj pojasnila: ali bi odderek lahko zahteval povračila teh stroškov od strani občine, in ali bi morala občina sedaj te stroške vrniti oddelku?

O d g o v o r:

Naše mnenje je sledeče: V smislu občinskega reda za Goriško in Gradiško lahko vsaka katastralna (davčna) občina sama krije svoje potrebščine. Zato so se prebivalci svoječasno lahko popolnoma pravilno — kakor pravite — p i s m e n o z a v e z a l i prispevati k stroškom. Ampak sedaj nastane vprašanje: ali so se zavezali pokriti vse stroške, ali pa samo p r i s p e v a t i, kakor pravite Vi v svojem vprašanju? Iz celote sodimo, da so se zavezali plačati vse stroške. — Podobčina (odderok) torej ne bo mogla zahtevati od občine povračila stroškov, če si tega v dotični pismeni obvezi n i i z r e c n o p r i d r ž a l a. — Če bi dotični odderek hotel sedaj uveljavljati svojo zahtevo za povračilo stroškov, pride le v poštev takratna pismena izjava in pa določba občinskega reda, po kateri davčno občino lahko samo zadenejo stroški.

Če nastane med občino in dotičnim oddelkom vsled zahteve za povračilo kak spor, obrnite se za razsodbo na deželni odbor. Sicer pa spada po § 3, c) zakona z dne 30. aprila 1870 drž. zak. št. 68 (o javni zdravstveni službi) v (lastni) delokrog občine, napravljati, vzdrževati in nadzorovati mrtvašnice in pokopališča.

215. G o s p o d A. S. v L. (n. a.)

V p r a š a n j e:

Prosil sem pri c. kr. okrajnem glavarstvu za obrtni list za prodajo raznih predmetov na božjih potih in misijonih, kakor podobice, svetinje, molkov i. t. d. Dobil pa sem odgovor, da se taki obrtni listi danes več ne podeljujejo. — Ali je to res? In kaj naj storim?

O d g o v o r:

Da se Vam podeli zaželeni obrtni list, je na vsak način treba, da navedete določeni kraj za obrt. — Razven tega pa lahko prigrasite potem za one kraje, kjer nameravate prodajati povodom božje poti, misijonov i. t. d. posebne filijalk e. Za prodajo mašnih knjižic (molitvenikov), svetih podob, koledarjev i. t. d. pa je treba vrh tega še k o n c e s i j e, ktero podeljuje okrajno glavarstvo. To pa le v takih krajih, kjer ni še nobenega knjigotrčca. — Po teh pojasnilih se obrnite še enkrat na okrajno glavarstvo. Opozorjamo Vas pa, da je vsekakor treba nekoliko večjega podjetja, ker se gleda na to, da so dani vsi pogoji za obstoj.

Gospodarstvo.

Za vinogradnike in sadjerejce. Naše vinarstvo je v hudih stiskah. Zaradi preprodukcije namreč zavladala je obča vinska kriza, ki bo brezdvomno zapustila trajne in neizbrisne sledove za seboj. Iz sedanjega kritičnega položaja se more naše vinarstvo rešiti edinole z izvozom svojih pridelkov v severne kraje, kjer trta ne rodi ali pa se vina le malo prideluje. Nov trg pa si bo moral naš vinski pridelalec še pridoriti. Ta pa ne bo lahek, ker vlada prevelika konkurenca na mednarodnem vinskem trgu. Zmagali bodo edino tedaj, če bodo naši vinogradniki potom zadružništva pošiljali vino najboljše kakovosti na trg. Iz tega vzroka bi bilo želeti, da bi se mali in veliki vinogradniki posluževali pri pokipenju mošta samočistih vinskih droži, ki pospešujejo čisto in zanesljivo kipenje mošta ter povzročajo, da se s pomočjo njih pridelano vino hitro čisti in da dobi mnogo boljši vonj in okus. Prav tako uspešno se morejo rabiti čiste vinske droži tudi za pokipenje sadnega mošta. Samočiste vinske droži se dobivajo pri kmetijsko-kemičnem preizkuševališču za Kranjsko v Ljubljani. Cevka s samočistimi drožmi stane z navodilom o uporabi 25 h, s poštnino in zavojem pa 40 h. Deset cevok stane s poštnino in zavojem 3 K 50 h. Znesek se more vplačati v denarju ali pa v pisemskih znamkah ter se mora plačati naprej, ker se sicer povzame. Ena cevka zadostuje za pokipenje 5 do 10 hektolitrov vinskega ali pa sadnega mošta. Samočiste vinske droži se morajo naročiti vsaj 5 dni pred uporabo, oziroma pred mastenjem grozdja, da se morejo pravočasno in po predpisu nastaviti droži, z katerimi se potem svežeiztisnjeni mošt pokipi. — Ravnateljstvo kmetijsko-kemičnega preizkuševališča za Kranjsko v Ljubljani.

Pogozdovanje kranjskega Krasa. Iz poročila o delovanju komisije za pogozdovanje Krasa na Kranjskem za leto 1908 posnemamo sledeče glavne podatke:

Ker je bilo ugodno vreme in je zgodaj sneg skopnel, se je začelo s pogozdovanjem že v začetku meseca marca. Novi nasadi v letu 1908 obsegajo površino 120.82 hektarjev (1907. leta 104.8 hektarjev). Zanje se je porabilo 892.600 sadik, in sicer 731.000 črnih borov, 130.000 smrek, 5000 japonskih mecesnov, 22.000 jelš (za plazasti svet v Učjaku v davčni občini Petelinje) in 4600 jesenov. Te nasade imajo nastopne davčne občine: 1. v postojnskem političnem okraju: Stara Sušica 0.50 ha, 5000 sadik; Trnje 30.00 ha, 250.000 sadik; Gabrče 8.20 ha, 70.000 sadik; Košana 2.00 ha, 20.000 sadik; Nanos 15.00 ha, 118.000 sadik; Vrhpolje 15.05 ha, 109.000 sadik; Petelinje 4.00 ha, 29.600 sadik; Šembije 10.00 ha, 80.000 sadik; Šturje 6.36 ha, 51.000 sadik. — 2. V logaškem političnem okraju: Begunje 29.72 ha, 160.00 sadik. Vsota 19 objektov,

120·82 ha, 892.600 sadik. — Vsi stroški za te nasade znašajo 8236 K 37 h, in sicer stane hektar nasada 68 K 17 h in 1000 sadik 9 K 22 h (1907. leta 82 K 42 h, oziroma 8 K 05 h). — Za popravo nasadov se je porabilo 1.203.000 črnih borov in 24.000 smrek, skupaj 1.227.000 sadik (1907. leta 968.860). Za poprave nasadov se je potrošil znesek 9996 K 91 h ter stane 1000 sajenic s sajenjem 8 K 14 h (1907. leta 8 K 70 h). Podsaditev in vmesna saditev se je vršila tudi leta 1908 v starejših, oziroma presledkastih nasadih črnih borov. Spomladi se je potom podsaditve in vmesne saditve pretvorilo 26·34 ha nasadov črnega bora, in sicer z vmesno posaditvijo 14 ha površine. Za to se je porabilo 26.000 smrekovih, 13.250 hrastovih, 2500 javorovih in 350 sadik pitovnega kostanja, torej skupaj 42.100 sadik. Jeseni pa se je posejalo, oziroma podsejalo na 12·34 ha 100 kg jelkovega semena. Stroški za ta dela znašajo 624 K 80 h, in sicer za saditev 426 K 20 h in za setev 198 K 60 h ali za hektar 30 K 44 h, oziroma 16 K 09 h. — Vsega skupaj se je potemtakem leta 1908 porabilo za pogozdovanje Krasa 2.161.700 sadik in 100 kg semena, in sicer 1.934.000 črnih borov, 180.000 smrek, 5000 japonskih mecesnov, 13.250 hrastov, 22.000 črnih jelš, 4600 jesenov, 2500 javorov in 350 pitovnih kostanjev ter 100 kg jelkovega semena. — Vsi stroški za leto 1908 v postojnskem in logaškem političnem okraju izvršene pogozditve in za druge naredbe, ki so v zvezi z njimi, so znašali 23.045 K 22 h.

Za bran proti pašni živini in proti požarom se je postavil na Lubiji, v davčni občini Volčje, suh zid, dolg 1257·15 metrov in 1 meter visok, in na Grmadi, v davčni občini Zagorje, enak zid, dolg 49·5 metrov.

Po naročilu ces. kr. deželne vlade je c. kr. okrajno glavarstvo v Postojni dobilo prosto porabo trave od 1. avgusta do 31. decembra, ne da bi morali dotični zemljiški posestniki vložiti za to prošnje do komisije za pogozdovanje Krasa, priglasiti jim je le pri gozdnih čuvajih komisije začetek porabe. Ker raste trava po kraških nasadih večinoma jako bujno, je ta naredba nekoliko olajšala pomanjkanje krme na Krasu; zato se je tudi izdalo to dovoljenje.

Primerilo se je samo devet manjših požarov v nasadih na površini 7·0174 hektarjev s škodo v znesku 428 K 98 h. — Žuželke so napravile navzlic suši, ki je trajala od zgodnje spomladi do jeseni, manj škode nego prejšnja leta. — Nastopala sta borov zavijač in borova osa v mladih nasadih v trnovski in ilirsko-bistriški davčni občini. Ta škodljivca sta se zatrla na ta način, da so se obrali napadeni poganjki, oziroma otresele veje ter pobrale in pomorile gosenice. Pinijev prelec se je razširil iz kraških nasadov v vipavski dolini

v nasade na Razdrtem in v Gabrčah. Nastopal pa ni hudo. Da se ni razmnožil, so se pridno pobirali in sežigali zapredki ter s tem uničile gosenice. Kar se tiče poškodb, ki so jih napravili ogrci rjavega hrošča, niso bile neznatne, dasi se je bližalo hroščovo leto. Z objedanjem korenin so oškodovali sosebno nasade blizu listnatih gozdov. — Poškodbe po glivicah so se opazile v nekaterih nasadih v Trnovem in Ilirski Bistrici. Nasadi dosedaj še niso trpeli. Bolezen (prezgodnje odpadanje igel) je menda zašla iz bolnih nasadov na sosednjem istrskem Krasu. — Dasi je bilo malo snega po zimi leta 1907—1908, je napravila divjačina precej škode. Zajec je obgrizel nemalo sadik črnega bora. — Sneg in led sta polomila le tuintam kako drevo. Zima, ki je bila ostra, pa brez mnogo snega, ni mogla napraviti posebne škode po nasadih. Tudi veter je redkokje kaj polomil in podrl. Z mesecem majem se je začela suša, vendar se je posušilo sadik malo več samo po južnih rebrih ali po neugodnih legah.

V službi komisije je šest gozdnih čuvajev in je vsakemu odkazan primeren varstveni okraj.

Nasadni kataster za torišče komisije za pogozdovanje Krasa še ni dodelan. Površine, ki jih je pogozditi, se od primera do primera določijo in ustanove z odločbami; pokazalo se je namreč, da so postale mnoge že prej storjene odločbe vsled izpremenjenih razmer v teku časa neprikladne. V začetku leta 1908 je bilo na podstavi zakona o pogozdovanju Krasa na Kranjskem z dne 9. marca 1885. leta, deželni zak. št. 12, vpisanih v nasadni kataster vsled pravnomočnih odločb: v postojnskem okraju 3773 ha, v logaškem okraju 70 ha, skupaj 3843 ha. Leta 1908. jih je priraslo 147·37 ha, konec leta 1908. je torej bilo okroglo 3990 ha, in sicer v postojnskem okraju 3893 ha in v logaškem okraju 97 ha. Leta 1908 nanovo sprejete in v nasadni kataster vpisane kraške površine so porazdeljene tako: a) v postojnskem političnem okraju: šteje davčna občina Knežak 3·96 ha, Bač 28·85 ha, Ustje 2·82 ha, Vrhpolje 46·74 ha, Budanje 11·69 ha, Trnovo 26·31 ha, skupaj 120·37 ha; b) v logaškem političnem okraju: šteje davčna občina Blekova vas 13·43 ha, Cerkovska vas 13·57 ha, skupaj 27·00 ha. Prirastek novih površin znaša torej 147·37 hektarjev, kolikor je bilo zgoraj izkazano. Konec leta 1908 je bilo pogozdenih v postojnskem političnem okraju 2483·06 ha. Nanovo je bilo leta 1908 nasajenih: a) v postojnskem političnem okraju 91·10 ha; b) v logaškem političnem okraju 29·72 ha; skupaj 120·82 ha; vsi nasadi so torej obsegali konec leta 1908 2603·88 ha.

Pregled denarnega gospodarjenja. Vsi dohodki in stroški, ki jih je imela komisija za pogozdovanje Krasa od početka (1886—1908), so sledeči: Dohodki 546.401 K 33, stroški 543.751 K 46 h, preostanek 2649 K 87 h.